

[Αρχική Σελίδα](#) > ... > [Δικαστικές Διαδικασίες](#) > [Κανονισμός Για Την Ψηφιοποίηση — Κοινοποιήσεις Των Κρατών Μελών](#) > Italy

Κανονισμός για την ψηφιοποίηση — κοινοποιήσεις των κρατών μελών

Περιεχόμενο που παρέχεται από
Ιταλία

Ιταλία

Η σελίδα αυτή περιέχει πληροφορίες σχετικά με τις κοινοποιήσεις στις οποίες προβαίνουν τα κράτη μέλη βάσει του κανονισμού (ΕΕ) 2023/2844.

1. Εθνικές πύλες ΤΠ για την επικοινωνία με δικαστήρια ή άλλες αρχές

Η Ιταλία έχει θεσπίσει και έχει θέσει σε λειτουργία μια διαδικτυακή πύλη με την οποία παρέχεται η δυνατότητα πρόσβασης σε δικαστικές υπηρεσίες τηλεματικής, για χρήστες και επαγγελματίες, γνωστή ως πύλη υπηρεσιών τηλεματικής ([Portale dei Servizi Telematici — PST](#))· στη διαδικτυακή πύλη παρέχονται σύνδεσμοι προς άλλους πόρους για αλληλεπίδραση σε αστικές και ποινικές υποθέσεις, συμπεριλαμβανομένου του «Διαδικτυακού Δικαστηρίου» (Tribunale Online), με τους οποίους παρέχεται η δυνατότητα σε άτομα που συμμετέχουν αυτοπροσώπως σε διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας να καταθέτουν ηλεκτρονικά δικογράφια και έγγραφα, χωρίς να είναι απαραίτητη η μετέπειτα κατάθεση εγγράφων σε έντυπη μορφή.

Η πύλη υπηρεσιών τηλεματικής αποτελείται από έναν δημόσια προσβάσιμο χώρο κι έναν χώρο περιορισμένης πρόσβασης, στον οποίο η πρόσβαση είναι δυνατή με επαλήθευση ταυτότητας· επί του παρόντος, η επαλήθευση ταυτότητας είναι δυνατή με τη χρήση έξυπνης κάρτας [Εθνική Κάρτα Υπηρεσιών (Carta Nazionale dei Servizi — CNS) ή ηλεκτρονικού δελτίου ταυτότητας (Carta di Identità Elettronica — CIE), ή κάρτας δικαιοσύνης πολλαπλών υπηρεσιών (μοντέλο ανέπαφης κάρτας)] ή με τη χρήση συστήματος SPID — Δημόσιο Σύστημα Ψηφιακής Ταυτότητας (Sistema Pubblico di Identità Digitale).

2. Εθνική νομοθεσία για τις βιντεοδιασκέψεις σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις

Εφαρμοστέο νομικό πλαίσιο

Μετά τη θέσπιση έκτακτων μέτρων για τη διαχείριση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης λόγω της πανδημίας, η χρήση εξ αποστάσεως οπτικοακουστικών συνδέσμων για τη διενέργεια εξ αποστάσεως ακροαματικών διαδικασιών σε αστικές υποθέσεις έχει παγιωθεί (νομοθετικό διάταγμα αριθ. 149 της 10ης Οκτωβρίου 2022). Επομένως παρέχεται η δυνατότητα βιντεοδιάσκεψης, η οποία διέπεται από το άρθρο 127-bis του κώδικα πολιτικής δικονομίας (ακροαματική διαδικασία μέσω οπτικοακουστικών συνδέσμων), το οποίο ορίζει τα εξής: «Το δικαστήριο μπορεί να παρέχει τη δυνατότητα εξ αποστάσεως διεξαγωγής ακροαματικών διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων ακροαματικών διαδικασιών, με τη χρήση οπτικοακουστικών συνδέσμων στις οποίες πρέπει να παρίστανται μόνον οι δικηγόροι, οι διάδικοι, ο εισαγγελέας και τα επικουρικά μέλη του δικαστηρίου. Η πράξη που αναφέρεται στην πρώτη παράγραφο γνωστοποιείται στους διαδίκους τουλάχιστον 15 ημέρες πριν από την ακροαματική διαδικασία. Κάθε διάδικος που συμμετέχει στη διαδικασία μπορεί, εντός πέντε ημερών από την ειδοποίηση για εξ αποστάσεως ακρόαση, να ζητήσει τη διεξαγωγή της διαδικασίας διά ζώσης. Το δικαστήριο, έχοντας υπόψη τη χρησιμότητα και τη σημασία της παρουσίας των διαδίκων όσον αφορά τα στάδια που πρέπει να ακολουθούνται κατά την ακροαματική διαδικασία, αποκρίνεται στο αίτημα εντός πέντε ημερών με την έκδοση ανέκκλητης διάταξης, και μπορεί επίσης να αποφανθεί ότι η ακροαματική διαδικασία θα

διεξαχθεί με αυτοπρόσωπη παρουσία των διαδίκων που έχουν υποβάλει το σχετικό αίτημα και με οπτικοακουστική σύνδεση για τους λοιπούς διαδίκους. Οι τελευταίοι μπορούν, ωστόσο, να επιλέξουν να συμμετέχουν και αυτοί διά ζώσης. Εάν υπάρχουν ειδικοί λόγοι έκτακτης ανάγκης τους οποίους αναφέρει το δικαστήριο στη σχετική πράξη, οι προθεσμίες που αναφέρονται στη δεύτερη παράγραφο μπορούν να συντομευθούν». Επομένως, στην αστική διαδικασία των ιταλικών δικαστηρίων η ακρόαση μπορεί να διεξαχθεί με τη χρήση εξ αποστάσεως οπτικοακουστικών συνδέσμων —δηλαδή με βιντεοδιάσκεψη— στην οποία είναι αναγκαίο να παρίστανται μόνον οι δικηγόροι, οι διάδικοι, η εισαγγελική αρχή και τα επικουρικά μέλη του δικαστηρίου και συγκεκριμένα όταν δεν προβλέπεται η ακρόαση μαρτύρων, καθώς οι μάρτυρες πρέπει πάντα να εξετάζονται αυτοπροσώπως από το δικαστήριο. Συνεπώς, όταν τα ιταλικά δικαστήρια πρέπει να εξετάσουν μάρτυρες, δεν επιτρέπεται η βιντεοδιάσκεψη. Επί του παρόντος, στην ιταλική εθνική νομοθεσία δεν προβλέπονται ρητές διατάξεις σχετικά με τη χρήση της βιντεοδιάσκεψης σε διασυνοριακές διαδικασίες· συγκεκριμένα, δεν υπάρχει ρητή διάταξη με την οποία να επιτρέπεται ή να απαγορεύεται σε έναν από τους διαδίκους ή στους εκπροσώπους τους να παρίστανται σε εξ αποστάσεως ακροαματική διαδικασία όταν βρίσκονται σε άλλο κράτος μέλος. Πράγματι, οι διαδικασίες για τη διεξαγωγή της εξ αποστάσεως ακροαματικής διαδικασίας καθορίζονται στο άρθρο 196-duodecies των διατάξεων εφαρμογής του ιταλικού αστικού κώδικα, στο οποίο προβλέπονται τα εξής: «Η ακροαματική διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 127-bis του κώδικα διεξάγεται με τέτοιον τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως και να εξασφαλίζονται η αποτελεσματική συμμετοχή των διαδίκων και ο εμπιστευτικός χαρακτήρας της διαδικασίας, εάν η ακροαματική διαδικασία δεν διεξάγεται δημόσια. Εφαρμόζεται το άρθρο 84. Στα πρακτικά της ακροαματικής διαδικασίας καταγράφονται οι δηλώσεις ταυτοποίησης των συμμετεχόντων στη διαδικασία, οι οποίοι πρέπει να μεριμνούν ώστε μη εξουσιοδοτημένα άτομα δεν συνδέονται εξ αποστάσεως ούτε είναι παρόντα στους χώρους από τους οποίους συνδέονται οι συμμετέχοντες στην ακροαματική διαδικασία. Οι συμμετέχοντες στην ακροαματική διαδικασία διατηρούν την κάμερά τους ανοιχτή καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Δεν έχουν το δικαίωμα να καταγράφουν την ακροαματική διαδικασία. Ο χώρος από τον οποίο ο δικαστής συμμετέχει στην ακροαματική διαδικασία θεωρείται από κάθε άποψη αίθουσα δικαστηρίου, ενώ η ακρόαση θεωρείται ότι διεξάγεται στο δικαστήριο στο οποίο εκκρεμεί η διαδικασία. Ο γενικός διευθυντής πληροφοριών και αυτοματοποιημένων συστημάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης θεσπίζει μέτρα που προσδιορίζουν και διέπουν τις εξ αποστάσεως οπτικοακουστικές συνδέσεις για τη διεξαγωγή της ακρόασης, καθώς και τα μέσα με τα οποία διασφαλίζεται ότι η συζήτηση της υπόθεσης είναι δημόσια».

Αυτές οι διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου συνοδεύονται από λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής, οι οποίοι συνίστανται σε διοικητικά μέτρα που εκδίδει ο γενικός διευθυντής αυτοματοποιημένων πληροφοριακών συστημάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του ισχύοντος νομικού πλαισίου στην Ιταλία σε αυτόν τον τομέα παρατίθενται συνοπτικά παρακάτω.

1. Ποιος και πότε

Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει τη διεξαγωγή ακρόασης μέσω βιντεοδιάσκεψης στην οποία πρέπει να παρίστανται μόνον οι δικηγόροι, οι διάδικοι, ο εισαγγελέας και τα επικουρικά μέλη του δικαστηρίου.

2. Ένσταση

Κάθε διάδικος (με την προϋπόθεση ότι δεν είναι απών) μπορεί να ζητήσει να διεξαχθεί η ακροαματική διαδικασία διά ζώσης. Το δικαστήριο, αφού σταθμίσει τη χρησιμότητα και τη σημασία της αυτοπρόσωπης παράστασης των διαδίκων ενόψει των υποχρεώσεων που πρέπει να εκπληρωθούν κατά την ακρόαση, μπορεί να διατάξει με ανέκκλητη απόφαση τη διεξαγωγή της ακροαματικής διαδικασίας διά ζώσης ή σε υβριδική μορφή.

3. Διαδικασία συζήτησης κατ' αντιμωλία μέσω επικοινωνίας σε πραγματικό χρόνο

Η ακροαματική διαδικασία μέσω βιντεοδιάσκεψης διεξάγεται με τέτοιον τρόπο ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως και να εξασφαλίζονται η αποτελεσματική συμμετοχή των διαδίκων και ο εμπιστευτικός χαρακτήρας της διαδικασίας, εάν η ακροαματική διαδικασία δεν διεξάγεται δημόσια.

4. Εγγυήσεις

Στα πρακτικά της ακροαματικής διαδικασίας περιλαμβάνεται η επιβεβαίωση της ταυτότητας των συμμετεχόντων και η διαβεβαίωσή τους ότι δεν έχουν συνδεθεί μη εξουσιοδοτημένα άτομα και ότι κανένα

τέτοιο άτομο δεν παρίσταται στους χώρους από τους οποίους συνδέονται οι συμμετέχοντες. Οι συμμετέχοντες πρέπει να διατηρούν ανοιχτή την κάμερά τους καθ' όλη τη διάρκεια της ακρόασης και δεν έχουν το δικαίωμα να βιντεοσκοπούν τη διαδικασία.

5. Αποϋλοποίηση των ακροαματικών διαδικασιών

Ο τρόπος από τον οποίο ο δικαστής συμμετέχει στην ακροαματική διαδικασία θεωρείται, από κάθε άποψη, αίθουσα δικαστηρίου, ενώ η ακρόαση θεωρείται ότι διεξάγεται στο γραφείο του δικαστηρίου όπου εκκρεμεί η διαδικασία.

6. Τέλη

Δεν καταβάλλονται τέλη στο δημόσιο ταμείο για συμμετοχή σε ακροαματικές διαδικασίες μέσω βιντεοδιάσκεψης.

Γενικές πληροφορίες

Οι διατάξεις της νομοθεσίας σχετικά με τη βιντεοδιάσκεψη που περιγράφονται παραπάνω ισχύουν επίσης για τις ακρόασεις διασυνοριακών υποθέσεων, εκτός εάν αυτό αποκλείεται βάσει κανονισμών της ΕΕ ή διεθνών συμβάσεων.

Η χρήση βιντεοδιάσκεψης είναι δυνατή σε διαδικασίες αστικών, οικογενειακών και εμπορικών υποθέσεων, στις περιπτώσεις και εντός των ορίων που θεσπίζονται στη σχετική νομοθεσία.

Προκειμένου να διασφαλιστούν το δικαίωμα σε αποτελεσματική και ισότιμη πρόσβαση στο δικαστήριο, η τήρηση της αρχής της εκατέρωθεν ακρόασης, η ισότητα των όπλων, η δυνατότητα υποβολής αποδεικτικών στοιχείων και υποστήριξης της υπόθεσης και ο δίκαιος χαρακτήρας της αστικής διαδικασίας, προβλέπεται ρητά ότι η ακρόαση μέσω βιντεοδιάσκεψης πρέπει να διεξάγεται με τέτοιον τρόπο, ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της εκατέρωθεν ακρόασης και να εξασφαλίζονται η αποτελεσματική συμμετοχή των διαδίκων και ο εμπιστευτικός χαρακτήρας της διαδικασίας, εάν η ακρόαση δεν διεξάγεται δημόσια. Στα πρακτικά της ακροαματικής διαδικασίας περιλαμβάνεται η επιβεβαίωση της ταυτότητας των συμμετεχόντων και η διαβεβαίωσή τους ότι δεν έχουν συνδεθεί μη εξουσιοδοτημένα άτομα και ότι κανένα τέτοιο άτομο δεν παρίσταται στους χώρους από τους οποίους συνδέονται οι συμμετέχοντες.

Οι συμμετέχοντες πρέπει να διατηρούν ανοιχτή την κάμερά τους καθ' όλη τη διάρκεια της ακρόασης και δεν έχουν το δικαίωμα να βιντεοσκοπούν τη διαδικασία.

Η ακρόαση μπορεί να διεξάγεται με την εξ αποστάσεως σύνδεση όλων των μερών μέσω βιντεοδιάσκεψης, συμπεριλαμβανομένου και του δικαστή. Εάν πρόκειται για δημόσια ακροαματική διαδικασία, ο γραμματέας του δικαστηρίου δημοσιεύει έναν σύνδεσμο, που δημιουργείται μέσω της εφαρμογής Teams σε ειδική ενότητα του επίσημου ιστοτόπου του δικαστηρίου, στον οποίο εμφανίζονται οι σύνδεσμοι για εξ αποστάσεως συμμετοχή σε δημόσια ακροαματική διαδικασία.

Ο σύνδεσμος που δημοσιεύεται συνοδεύεται από τον γενικό αριθμό κατάθεσης της υπόθεσης, ώστε οι τρίτοι να έχουν τη δυνατότητα να εντοπίζουν επακριβώς την υπόθεση. Ο γραμματέας του δικαστηρίου αφαιρεί τον σύνδεσμο από τον ιστότοπο του δικαστηρίου στο τέλος της δημόσιας ακροαματικής διαδικασίας. Για τη σύνδεση στην ακροαματική διαδικασία χρησιμοποιείται κρυπτογραφημένος δίαυλος με ασύμμετρους κρυπτογραφικούς αλγορίθμους.

Τεχνικές παράμετροι και διαλειτουργικότητα

Στην Ιταλία, τα δικαστήρια και οι εγκαταστάσεις κράτησης διαθέτουν εξοπλισμό βιντεοδιάσκεψης.

Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιούνται τα ακόλουθα εργαλεία / οι ακόλουθες πλατφόρμες για τη διεξαγωγή των ακρόασεων μέσω βιντεοδιάσκεψης:

- Σε πολλές αίθουσες ποινικών δικαστηρίων διατίθεται το προσαρμοσμένο σύστημα Avaya Equinox, το οποίο λειτουργεί σε κρυπτογραφημένο δίαυλο επικοινωνίας και δημιουργείται σε ειδικό δίκτυο τηλεματικής εντός του Ενιαίου Δικαστικού Δικτύου (Rete di Giustizia Unitaria), με αίθουσα ελέγχου στην οποία επιβλέπονται οι εργασίες, ενώ στην υποδομή των δικαστικών διοικητικών αρχών υπάρχει ειδικό

σύστημα διαχείρισης και ελέγχου.

- Όσον αφορά τις αίθουσες δικαστηρίων που δεν έχουν ακόμα εξοπλιστεί με το σύστημα Anaya Equinox, χρησιμοποιείται η πλατφόρμα Microsoft Teams, η οποία δεν διαθέτει κέντρο διαχείρισης/ελέγχου αλλά υβριδικό μοντέλο συστημάτων διαχείρισης νέφους και ελέγχου σε κέντρα δεδομένων με πολλούς μισθωτές που βρίσκονται στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δημοκρατία της Ιρλανδίας και Βασίλειο των Κάτω Χωρών) και την οποία διαχειρίζεται η Γενική Διεύθυνση Αυτόματων Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, η οποία είναι και η μοναδική κάτοχος των κλειδιών πρόσβασης του αρχείου καταγραφής της συνεδρίας.

Η συμβατότητα αυτών των συστημάτων με το λογισμικό σύνδεσης που χρησιμοποιούν οι συμμετέχοντες στη βιντεοδιάσκεψη διασφαλίζεται. Ειδικότερα, οι συσκευές που διαθέτουν το πρόγραμμα Windows 10 είναι εγγενώς συμβατές με την πλατφόρμα Microsoft Teams.

οι συσκευές Webcam Max Hub και Innex Cube είναι αυτές που χρησιμοποιούνται συνηθέστερα στις εικονικές/υβριδικές ακροαματικές διαδικασίες των ιταλικών δικαστηρίων (χρησιμοποιούνται στο 90 % του συνόλου των αιθουσών δικαστηρίου). Όλες οι αίθουσες των ποινικών δικαστηρίων είναι εξοπλισμένες με πιστοποιημένες και συμβατές συσκευές· το σύστημα Anaya Equinox πολλαπλών βιντεοδιασκέψεων έχει προσαρμοστεί ώστε να είναι συμβατό.

Προκειμένου όλοι οι συμμετέχοντες, ιδιαίτερα ο δικαστής, να έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στη συνεδρίαση, να αναγνωρίζονται οπτικά μεταξύ τους και να βλέπουν τόσο τον ομιλητή που θέτει ερωτήσεις ή προβαίνει σε κατάθεση όσο και τις αντιδράσεις των ακροατών κατά τη διάρκεια της βιντεοδιάσκεψης, στις ακροάσεις ποινικών υποθέσεων όλες οι διαδικτυακές κάμερες πρέπει να δείχνουν ταυτόχρονα και τους δικαστές και όλα τα μέρη που παρίστανται στην αίθουσα του δικαστηρίου ή είναι συνδεδεμένα εξ αποστάσεως, ώστε η παρεχόμενη εμπειρία να προσεγγίζει τις ακροαματικές διαδικασίες που διεξάγονται διά ζώσης.

Το ιταλικό Υπουργείο Δικαιοσύνης σχεδιάζει την παροχή συναφών υπηρεσιών σε ακροάσεις αστικών υποθέσεων.

Όσον αφορά τους συμμετέχοντες που δεν ομιλούν με ευχέρεια την ιταλική γλώσσα, η ιταλική νομοθεσία προβλέπει την παροχή αμφίδρομης διερμηνείας από επαγγελματίες· για πρόσθετη υποστήριξη διατίθενται επίσης υπηρεσίες αυτόματης και απευθείας μετάφρασης, καθώς και εργαλεία μεταγραφής.

Για λόγους ενίσχυσης της προσβασιμότητας, ορισμένες αίθουσες των εγκαταστάσεων κράτησης έχουν εξοπλιστεί με υποστηρικτικές συσκευές ακρόασης για άτομα με μειωμένη κινητικότητα ή προβλήματα ακοής· επιπλέον, η πλατφόρμα Microsoft Teams και το πρόγραμμα Windows 10 διαθέτουν εγγενή «εργαλεία προσβασιμότητας».

3. Εθνική νομοθεσία για τις βιντεοδιασκέψεις σε ποινικές υποθέσεις

1. Ποιος και πότε

Η χρήση της βιντεοδιάσκεψης προβλέπεται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- όταν τα άτομα που κρατούνται ή έχουν φυλακιστεί σε τόπο εκτός της δικαιοδοσίας του δικαστηρίου ή υπόκεινται σε αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων συμφωνούν με τη χρήση της·
- όταν το δικαστήριο πρέπει να διοργανώσει την ακρόαση των μαρτύρων, των πραγματογνωμόνων και των ιδιωτών, με την επιφύλαξη της συμφωνίας των διαδίκων·
- αυτεπαγγέλτως, για την ακρόαση μυστικών πρακτόρων, πληροφοριοδοτών και ατόμων που κατηγορούνται για τα επίδικα ή συναφή αδικήματα.

2. Πού — Εξ αποστάσεως συμμετοχή

Το δικαστήριο είναι αρμόδιο για την ακροαματική διαδικασία ή τη διεξαγωγή της διαδικαστικής πράξης. Ωστόσο, ένα ή περισσότερα άτομα μπορούν να συμμετέχουν εξ αποστάσεως, με τη χρήση οπτικοακουστικού συνδέσμου, από άλλο γραφείο του δικαστηρίου ή από γραφείο της δικαστικής αστυνομίας που έχει προσδιοριστεί από τη δικαστική αρχή, ή από άλλη τοποθεσία, εφόσον έχει εγκριθεί από τη δικαστική αρχή.

Φυλακισμένοι και κρατούμενοι, άτομα που βρίσκονται σε προσωρινή κράτηση ή κρατούνται κατόπιν σύλληψης πρέπει να συνδέονται από τις εγκαταστάσεις στις οποίες κρατούνται. Οι δικηγόροι συνδέονται από τα γραφεία τους ή από άλλη κατάλληλη τοποθεσία.

3. Διαδικασία συζήτησης κατ' αντιμωλία μέσω επικοινωνίας σε πραγματικό χρόνο

Η οπτικοακουστική σύνδεση πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζονται η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως και η αποτελεσματική συμμετοχή των διαδίκων στην ακροαματική διαδικασία, καθώς και να εξασφαλίζεται ότι όλοι οι συμμετέχοντες από διαφορετικές τοποθεσίες μπορούν να βλέπουν και να ακούν ο ένας τον άλλον ταυτόχρονα και επαρκώς. Οι δημόσιες ακροαματικές διαδικασίες πρέπει να λαμβάνουν κατάλληλη δημοσιότητα.

4. Εγγυήσεις

Παρέχεται πάντα η δυνατότητα οπτικοακουστικής καταγραφής της διαδικαστικής πράξης ή της ακροαματικής διαδικασίας. Σε κάθε περίπτωση, διασφαλίζεται πάντα το δικαίωμα των δικηγόρων ή των αντικαταστατών τους να παρίστανται στην τοποθεσία όπου βρίσκεται ο πελάτης τους.

Επίσης, διασφαλίζεται πάντα το δικαίωμα των δικηγόρων ή των αντικαταστατών να συνεννοούνται μεταξύ τους και με τον πελάτη τους με εμπιστευτικότητα με τη χρήση κατάλληλων τεχνικών μέσων.

Κατά γενικό κανόνα, τα επικουρικά μέλη του προσωπικού που συνδράμουν τον δικαστή ή τον εισαγγελέα παρίστανται στην τοποθεσία από την οποία συνδέονται εξ αποστάσεως τα άτομα που είτε διενεργούν τη διαδικαστική πράξη είτε παρίστανται στην ακροαματική διαδικασία, ώστε να βεβαιώσουν την ταυτότητα αυτών των ατόμων και να συντάξουν τα πρακτικά της διαδικασίας.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης διασφαλίζει ότι οι συνδέσεις τηλεματικής με τα δικαστήρια πραγματοποιούνται μέσω κατάλληλων δικτύων ή διαύλων επικοινωνίας ώστε να διασφαλίζονται η ακεραιότητα και η ασφάλεια κατά τη διαβίβαση των δεδομένων.

5. Τέλη

Δεν καταβάλλονται τέλη ή χρεώσεις στο δημόσιο ταμείο για τη συμμετοχή στις ακροαματικές διαδικασίες μέσω βιντεοδιάσκεψης.

6. Γενικές πληροφορίες

Οι διατάξεις της νομοθεσίας σχετικά με τη βιντεοδιάσκεψη που περιγράφονται παραπάνω ισχύουν επίσης για τις ακροάσεις διασυνοριακών υποθέσεων, εκτός εάν αυτό αποκλείεται βάσει κανονισμών της ΕΕ ή διεθνών συμβάσεων.

Η βιντεοδιάσκεψη επιτρέπεται στις ποινικές δίκες, στις περιπτώσεις και εντός των ορίων που θεσπίζονται στη σχετική νομοθεσία.

Προϋποτίθεται ρητά ότι η οπτικοακουστική σύνδεση γίνεται με τέτοιον τρόπο ώστε να διασφαλίζονται η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως και η αποτελεσματική συμμετοχή των διαδίκων στην ακροαματική διαδικασία, καθώς και ώστε να εξασφαλίζεται ότι όλοι οι συμμετέχοντες από διαφορετικές τοποθεσίες μπορούν να βλέπουν και να ακούν ο ένας τον άλλον ταυτόχρονα και επαρκώς. Οι δημόσιες ακροαματικές διαδικασίες πρέπει να λαμβάνουν κατάλληλη δημοσιότητα.

Οι συμμετέχοντες πρέπει να διατηρούν ανοιχτή την κάμερά τους καθ' όλη τη διάρκεια της ακρόασης και δεν έχουν το δικαίωμα να βιντεοσκοπούν τη διαδικασία.

Η νομοθεσία διασφαλίζει το δικαίωμα του διαδίκου να επικουρείται από δικηγόρο τόσο πριν από την ακροαματική διαδικασία όσο και κατά τη διάρκειά της· διασφαλίζεται ο εμπιστευτικός χαρακτήρας της επικοινωνίας του δικηγόρου με τον πελάτη.

Σε ακροάσεις που διεξάγονται στην πλατφόρμα Microsoft Teams, ο εμπιστευτικός χαρακτήρας διασφαλίζεται με τη δυνατότητα χρήσης αιθουσών ομάδας (breakout rooms). Σε ακροάσεις που διεξάγονται στο σύστημα Avaya Equinox πολλαπλών βιντεοδιασκέψεων, παρέχεται χωριστός δίαυλος μέσω του συστήματος VoIP.

Όσον αφορά τις διεθνείς αιτήσεις δικαστικής συνδρομής, χρησιμοποιούνται υπηρεσίες τηλεφωνίας σε γραμμές του δημόσιου τηλεφωνικού δικτύου μεταγωγής (PSTN) και στον τηλεφωνικό αριθμό που παρέχει η αλλοδαπή αρχή.

Εάν δεν απαγορεύεται από τη νομοθεσία, διασφαλίζεται η δημοσιότητα της ακρόασης, καθώς η διαδικασία διενεργείται πάντα με φυσική παρουσία του δικαστή σε αίθουσα δικαστηρίου που είναι προσβάσιμη στο κοινό και τα οπτικοακουστικά συστήματα χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για την εξ αποστάσεως συμμετοχή ορισμένων μερών στη διαδικασία.

Τεχνικές παράμετροι και διαλειτουργικότητα

Στην Ιταλία, τα δικαστήρια και οι εγκαταστάσεις κράτησης διαθέτουν εξοπλισμό βιντεοδιάσκεψης.

Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιούνται τα ακόλουθα εργαλεία / οι ακόλουθες πλατφόρμες για τη διεξαγωγή των ακροάσεων μέσω βιντεοδιάσκεψης:

- Σε πολλές αίθουσες ποινικών δικαστηρίων διατίθεται το προσαρμοσμένο σύστημα Avaya Equinox, το οποίο λειτουργεί σε κρυπτογραφημένο δίαυλο επικοινωνίας και δημιουργείται σε ειδικό δίκτυο τηλεματικής εντός του Ενιαίου Δικαστικού Δικτύου (Rete di Giustizia Unitaria), με αίθουσα ελέγχου στην οποία επιβλέπονται οι εργασίες, ενώ στην υποδομή των δικαστικών διοικητικών αρχών υπάρχει ειδικό σύστημα διαχείρισης και ελέγχου.
- Όσον αφορά τις αίθουσες δικαστηρίων που δεν έχουν ακόμα εξοπλιστεί με το σύστημα Avaya Equinox, χρησιμοποιείται η πλατφόρμα Microsoft Teams, η οποία δεν διαθέτει κέντρο διαχείρισης/ελέγχου αλλά υβριδικό μοντέλο συστημάτων διαχείρισης νέφους και ελέγχου σε κέντρα δεδομένων με πολλούς μισθωτές που βρίσκονται στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Δημοκρατία της Ιρλανδίας και Βασίλειο των Κάτω Χωρών) και την οποία διαχειρίζεται η Γενική Διεύθυνση Αυτόματων Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, η οποία είναι και η μοναδική κάτοχος των κλειδιών πρόσβασης του αρχείου καταγραφής της συνεδρίας.

Η συμβατότητα αυτών των συστημάτων με το λογισμικό σύνδεσης που χρησιμοποιούν οι συμμετέχοντες στη βιντεοδιάσκεψη διασφαλίζεται. Ειδικότερα, οι συσκευές που διαθέτουν το πρόγραμμα Windows 10 είναι εγγενώς συμβατές με την πλατφόρμα Microsoft Teams·

οι συσκευές Webcam Max Hub και Innex Cube είναι αυτές που χρησιμοποιούνται συνηθέστερα στις εικονικές/υβριδικές ακροαματικές διαδικασίες των ιταλικών δικαστηρίων (χρησιμοποιούνται στο 90 % του συνόλου των αιθουσών δικαστηρίου). Όλες οι αίθουσες των ποινικών δικαστηρίων είναι εξοπλισμένες με πιστοποιημένες και συμβατές συσκευές· το σύστημα Avaya Equinox πολλαπλών βιντεοδιασκέψεων έχει προσαρμοστεί ώστε να είναι συμβατό.

Προκειμένου όλοι οι συμμετέχοντες, ιδιαίτερα ο δικαστής, να έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στη συνεδρίαση, να αναγνωρίζονται οπτικά μεταξύ τους και να βλέπουν τόσο τον ομιλητή που θέτει ερωτήσεις ή προβαίνει σε κατάθεση όσο και τις αντιδράσεις των ακροατών κατά τη διάρκεια της βιντεοδιάσκεψης, στις ακροάσεις ποινικών υποθέσεων όλες οι διαδικτυακές κάμερες πρέπει να δείχνουν ταυτόχρονα και τους δικαστές και όλα τα μέρη που παρίστανται στην αίθουσα του δικαστηρίου ή είναι συνδεδεμένα εξ αποστάσεως, ώστε η παρεχόμενη εμπειρία να προσεγγίζει τις ακροαματικές διαδικασίες που διεξάγονται διά ζώσης.

Όσον αφορά τους συμμετέχοντες που δεν ομιλούν με ευχέρεια την ιταλική γλώσσα, η ιταλική νομοθεσία προβλέπει την παροχή αμφίδρομης διερμηνείας από επαγγελματίες· για πρόσθετη υποστήριξη διατίθενται επίσης υπηρεσίες αυτόματης και απευθείας μετάφρασης, καθώς και εργαλεία μεταγραφής.

Για λόγους ενίσχυσης της προσβασιμότητας, ορισμένες αίθουσες των εγκαταστάσεων κράτησης έχουν εξοπλιστεί με υποστηρικτικές συσκευές ακρόασης για άτομα με μειωμένη κινητικότητα ή προβλήματα ακοής· Επιπλέον, η πλατφόρμα Microsoft Teams και το πρόγραμμα Windows 10 διαθέτουν εγγενή «εργαλεία προσβασιμότητας».

Η ακροαματική διαδικασία μέσω βιντεοδιάσκεψης διέπεται πρωτίστως —ακόμη και όσον αφορά τους υπόπτους ή τους κατηγορούμενους— από το άρθρο 24 της οδηγίας 2014/41/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις, στο οποίο η ακρόαση προβλέπεται μόνο για ανακριτικούς σκοπούς, δηλαδή για τη λήψη των καταθέσεων του υπόπτου ή του κατηγορούμενου και, επομένως, δεν αφορά την απλή συμμετοχή στη διαδικασία. Επιπλέον, οι ύποπτοι ή οι κατηγορούμενοι πρέπει να συναινούν προκειμένου να εξεταστούν μέσω βιντεοδιάσκεψης. Η άρνηση παροχής αυτής της συναίνεσης αναφέρεται στο άρθρο 24 παράγραφος 2 στοιχείο α) της οδηγίας ως ένας από τους (προαιρετικούς) λόγους άρνησης εκτέλεσης μιας Ευρωπαϊκής Εντολής Έρευνας (ΕΕΕ).

Όσον αφορά τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, οι γενικοί κανόνες καθορίζονται στον νέο τίτλο II-bis του κώδικα ποινικής δικονομίας, ο οποίος θεσπίστηκε με το άρθρο 8 παράγραφος 1 του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 150 της 10ης Οκτωβρίου 2022, με ισχύ από την 30ή Δεκεμβρίου 2022, δυνάμει του άρθρου 99-bis παράγραφος 1 του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 150/2022, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 6 παράγραφος 1 του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 162 της 31ης Οκτωβρίου 2022, το οποίο μετατράπηκε σε νόμο, με τροποποιήσεις, με τον νόμο αριθ. 199 της 30ής Δεκεμβρίου 2022.

Επί του παρόντος, λαμβανομένων υπόψη των πρόσφατων διατάξεων που θεσπίστηκαν με το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 31 της 19ης Μαρτίου 2024, το θέμα διέπεται από τα άρθρα 133-bis και 133-ter του κώδικα ποινικής δικονομίας, στα οποία προβλέπονται τα εξής:

Άρθρο 133-bis. Γενική διάταξη

Σε περίπτωση που η δικαστική αρχή, κατά τη διεξαγωγή μιας διαδικαστικής πράξης ή ακρόασης, αποφασίσει την εξ αποστάσεως διεξαγωγή της πράξης ή την εξ αποστάσεως συμμετοχή ενός ή περισσότερων μερών, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 133-ter, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά.

Άρθρο 133-ter. Διαδικασίες και εγγυήσεις όσον αφορά τη συμμετοχή εξ αποστάσεως

1. Σε περίπτωση που η δικαστική αρχή, κατά τη διεξαγωγή μιας διαδικαστικής πράξης ή ακρόασης, αποφασίσει την εξ αποστάσεως διεξαγωγή της πράξης ή την εξ αποστάσεως συμμετοχή ενός ή περισσότερων μερών, εκδίδει αιτιολογημένη διάταξη. Εάν η διάταξη δεν εκδοθεί κατά την ακροαματική διαδικασία, επιδίδεται στους διαδίκους μαζί με την πράξη στην οποία καθορίζεται η ημερομηνία διεξαγωγής της διαδικαστικής πράξης ή της ακρόασης τουλάχιστον τρεις ημέρες πριν από την εν λόγω ημερομηνία, εξαιρουμένων των περιπτώσεων έκτακτης ανάγκης, με την επιφύλαξη της ανάγκης να διασφαλιστεί ότι ο δικηγόρος μπορεί να ασκήσει τα δικαιώματα που αναφέρονται στην παράγραφο 7. Η διάταξη κοινοποιείται επίσης στις ενδιαφερόμενες αρχές.
2. Στις περιπτώσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1, δημιουργείται οπτικοακουστική σύνδεση μεταξύ της αίθουσας ή του γραφείου του δικαστηρίου και του τόπου όπου βρίσκονται τα άτομα που εκτελούν τη διαδικαστική πράξη ή συμμετέχουν στην εξ αποστάσεως ακροαματική διαδικασία. Ο τόπος όπου βρίσκονται τα άτομα που εκτελούν τη διαδικαστική πράξη ή συμμετέχουν στην εξ αποστάσεως ακροαματική διαδικασία, θεωρείται αίθουσα δικαστηρίου.
3. Επί ποινή ακυρότητας, η οπτικοακουστική σύνδεση δημιουργείται με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζονται η αρχή της εκατέρωθεν ακρόασεως και η αποτελεσματική συμμετοχή των διαδίκων στη διαδικαστική πράξη ή στην ακροαματική διαδικασία, καθώς και να εξασφαλίζεται ότι όλοι όσοι συμμετέχουν από διαφορετικές τοποθεσίες μπορούν να βλέπουν και να ακούν ο ένας τον άλλον ταυτόχρονα και επαρκώς. Στην περίπτωση της δημόσιας ακροαματικής διαδικασίας, διασφαλίζεται η κατάλληλη δημοσιότητα των διαδικαστικών πράξεων που πραγματοποιούνται εξ αποστάσεως. Παρέχεται πάντα η δυνατότητα οπτικοακουστικής καταγραφής της διαδικαστικής πράξης ή της ακροαματικής διαδικασίας.
4. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 5, 6 και 7, τα πρόσωπα που εκτελούν τη διαδικαστική πράξη ή συμμετέχουν στην εξ αποστάσεως ακροαματική διαδικασία συνδέονται από άλλη αίθουσα δικαστηρίου ή από γραφείο της δικαστικής αστυνομίας που ορίζεται από τη δικαστική αρχή αφού ελεγχθεί ότι διατίθεται ο κατάλληλος τεχνικός εξοπλισμός και πληρούνται οι υλικοτεχνικές προϋποθέσεις για την επίτευξη της οπτικοακουστικής σύνδεσης.
5. Οι φυλακισμένοι και οι κρατούμενοι, τα πρόσωπα που έχουν προφυλακιστεί ή έχουν συλληφθεί ή κρατούνται προσωρινά συνδέονται από τις εγκαταστάσεις κράτησης στις οποίες κρατούνται κατά την εκτέλεση της διαδικαστικής πράξης ή κατά τη συμμετοχή στην εξ αποστάσεως ακροαματική διαδικασία.
6. Μετά την ακρόαση των διαδίκων, η δικαστική αρχή μπορεί να επιτρέψει στα πρόσωπα που εκτελούν τη διαδικαστική πράξη ή συμμετέχουν στην εξ αποστάσεως ακροαματική διαδικασία να συνδεθούν από διαφορετικό τόπο από αυτόν που αναφέρεται στην παράγραφο 4.
7. Οι δικηγόροι συνδέονται από τα γραφεία τους ή από άλλη κατάλληλη τοποθεσία. Σε κάθε περίπτωση, διασφαλίζεται πάντα το δικαίωμα των δικηγόρων ή των αντικαταστατών τους να παρίστανται στον τόπο όπου βρίσκεται ο πελάτης τους. Διασφαλίζεται πάντα το δικαίωμα των δικηγόρων ή των αντικαταστατών τους να συνεννοούνται μεταξύ τους και με τον πελάτη τους με τη χρήση κατάλληλων τεχνικών μέσων.
8. Εάν δεν προβλέπεται διαφορετικά από τη δικαστική αρχή, στις περιπτώσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 4 και 5 και στην περίπτωση της παραγράφου 6 ένα μέλος του επικουρικού προσωπικού του

δικαστηρίου ή της εισαγγελίας που επιλέγεται μεταξύ των επικουρικών μελών υπηρεσίας του δικαστηρίου που αναφέρονται στην παράγραφο 4 ή ένας αξιωματούχος της δικαστικής αστυνομίας —ο οποίος κατά προτίμηση ανήκει στο προσωπικό των υπηρεσιών της δικαστικής αστυνομίας και δεν συμμετέχει εκείνη τη στιγμή ούτε συμμετείχε στο παρελθόν στο έργο της ανάκρισης ή της προστασίας σε σχέση με τον κατηγορούμενο ή τα πραγματικά περιστατικά που τον αφορούν— παρίσταται στον τόπο όπου βρίσκονται τα άτομα που εκτελούν την πράξη ή συμμετέχουν στην εξ αποστάσεως ακροαματική διαδικασία, πιστοποιούν την ταυτότητα αυτών των ατόμων και συντάσσουν έκθεση για τις εργασίες που διεξήχθησαν σύμφωνα με το άρθρο 136. Στην έκθεση βεβαιώνονται επίσης η τήρηση των διατάξεων του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 3 και του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της παραγράφου 7, οι προφυλάξεις που ελήφθησαν για τη διασφάλιση της ομαλής διεξαγωγής της εξέτασης σε συνάρτηση με τον τόπο όπου βρίσκεται το άτομο, καθώς και η απουσία κάθε κωλύματος ή περιορισμού στην άσκηση των δικαιωμάτων και των εξουσιών του εν λόγω ατόμου.

Περαιτέρω κανόνες σχετικά με την εξ αποστάσεως συμμετοχή καθορίζονται στις παρακάτω διατάξεις.

Στο άρθρο 360 παράγραφος 3-bis του κώδικα ποινικής δικονομίας, το οποίο θεσπίστηκε με το άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο α) του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 150 της 10ης Οκτωβρίου 2022, προβλέπεται ότι στο στάδιο της προανάκρισης ο εισαγγελέας μπορεί να επιτρέψει στο πρόσωπο που βρίσκεται υπό ανάκριση, στο θύμα της αξιόποινης πράξης καθώς και σε δικηγόρους και πραγματογνώμονες που υποβάλουν σχετικό αίτημα να συμμετέχουν εξ αποστάσεως κατά τον διορισμό του πραγματογνώμονα ή σε τεχνικές διερευνήσεις που δεν μπορούν να επαναληφθούν.

Σύμφωνα με το άρθρο 370 παράγραφος 1-bis του κώδικα ποινικής δικονομίας, το οποίο θεσπίστηκε με το άρθρο 18 παράγραφος 1 στοιχείο δ) σημείο 1 του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 150 της 10ης Οκτωβρίου 2022, η εισαγγελία μπορεί να ορίσει ότι η ανάκριση του υπόπτου, ακόμη και όταν ανατίθεται στη δικαστική αστυνομία, θα διεξαχθεί εξ αποστάσεως, με την επιφύλαξη της συναίνεσης του υπόπτου και του δικηγόρου του.

Όσον αφορά τις δραστηριότητες της δικαστικής αστυνομίας, εκτός από την προαναφερόμενη περίπτωση, στο άρθρο 350 παράγραφος 4-bis του κώδικα ποινικής δικονομίας, το οποίο θεσπίστηκε με το άρθρο 17 παράγραφος 1 στοιχείο β) του νομοθετικού διατάγματος της 10ης Οκτωβρίου 2022, προβλέπεται ότι η «ανάκριση» (sommarie informazioni) του υπόπτου μπορεί να διεξαχθεί εξ αποστάσεως. Επιπλέον, η εξ αποστάσεως συμμετοχή του ύποπτου ή του κατηγορουμένου προβλέπεται ρητά στις ακόλουθες περιπτώσεις: στην επανεξέταση των διατάξεων με τις οποίες επιβλήθηκαν μέτρα καταναγκασμού σύμφωνα με το άρθρο 309 παράγραφος 8-bis του κώδικα ποινικής δικονομίας· στην ανάκριση που διενεργείται στο πλαίσιο της διαδικασίας έκδοσης σύμφωνα με το άρθρο 703 παράγραφος 2 του κώδικα ποινικής δικονομίας ή, σε περίπτωση σύλληψης, σύμφωνα με το άρθρο 717 παράγραφος 2 του κώδικα ποινικής δικονομίας. Όσον αφορά το στάδιο της δίκης, το άρθρο 496 παράγραφος 2-bis του κώδικα ποινικής δικονομίας, το οποίο θεσπίστηκε με το άρθρο 30 παράγραφος 1 στοιχείο ζ) του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 150 της 10ης Οκτωβρίου 2022, καθιστά δυνατή την εξ αποστάσεως εξέταση των μαρτύρων, των πραγματογνωμόνων, των τεχνικών συμβούλων, των κατηγορουμένων σε συναφή διαδικασία και των ιδιωτών, κατόπιν αιτήματος του δικαστηρίου, με τη συναίνεση των διαδίκων και εφόσον δεν προβλέπεται διαφορετικά σε ειδική νομική διάταξη.

Αντίστοιχη διάταξη θεσπίστηκε με το άρθρο 422 παράγραφος 2 του κώδικα ποινικής δικονομίας, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 23 παράγραφος 1 στοιχείο η) του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 150 της 10ης Οκτωβρίου 2022, για τη συλλογή πρόσθετων αποδεικτικών στοιχείων από τον δικαστή της προκαταρκτικής ακροαματικής διαδικασίας. Δυνάμει της αναφοράς που γίνεται στο άρθρο 441 παράγραφος 6 του κώδικα ποινικής δικονομίας, η εν λόγω διάταξη ισχύει επίσης σε δίκες που διεξάγονται με ταχεία διαδικασία (giudizio abbreviato).

Η εξ αποστάσεως συμμετοχή του ενδιαφερόμενου μέρους προβλέπεται επίσης ρητά στις ακόλουθες περιπτώσεις: σε διαδικασία εφαρμογής μέτρων επιτήρησης, βάσει του άρθρου 678 παράγραφος 3.2 του κώδικα ποινικής δικονομίας· σε διαδικασία εκτέλεσης απόφασης, βάσει του άρθρου 666 παράγραφος 4 του κώδικα ποινικής δικονομίας.

Τέλος, όταν ο κατηγορούμενος που κρατείται στο εξωτερικό δεν μπορεί να μεταφερθεί στην Ιταλία, η εξ αποστάσεως συμμετοχή διέπεται από το άρθρο 205-ter του κώδικα ποινικής δικονομίας, το οποίο θεσπίστηκε με το άρθρο 16 του νόμου αριθ. 367, της 5ης Οκτωβρίου 2001, και τροποποιήθηκε με το άρθρο 41 παράγραφος 1 στοιχείο η) σημεία 1 και 2 του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 150 της 10ης Οκτωβρίου 2022, με ισχύ από

30 Δεκεμβρίου 2022, δυνάμει του άρθρου 6 του νομοθετικού διατάγματος αριθ. 162 της 31ης Οκτωβρίου 2022.

Το πλήρες κείμενο του άρθρου παρατίθεται κατωτέρω:

Άρθρο 205-ter. Εξ αποστάσεως παράσταση στη δίκη κατηγορουμένων που κρατούνται στο εξωτερικό.

1. Οι κατηγορούμενοι που κρατούνται στο εξωτερικό, οι οποίοι δεν μπορούν να μεταφερθούν στην Ιταλία, συμμετέχουν στην ακροαματική διαδικασία μέσω οπτικοακουστικού συνδέσμου, εφόσον προβλέπεται από διεθνείς συμβάσεις και σύμφωνα με τους κανόνες που περιέχονται στις συμβάσεις αυτές. Το άρθρο 133-ter του κώδικα ισχύει για όλες τις υποθέσεις που διέπονται ρητά από διεθνείς συμβάσεις.
2. Η συμμετοχή μέσω οπτικοακουστικών συνδέσμων δεν είναι δυνατή εάν το αλλοδαπό κράτος δεν διασφαλίζει ότι ο δικηγόρος ή αυτός που τον υποκαθιστά μπορεί να βρίσκεται στον τόπο όπου διεξάγεται η διαδικαστική πράξη ή εάν ο δικηγόρος ή αυτός που τον υποκαθιστά δεν είναι σε θέση να συζητεί ιδιωτικά με τον πελάτη του/της.
3. Οι κατηγορούμενοι έχουν δικαίωμα να ζητήσουν την παρουσία διερμηνέα εάν δεν ομιλούν τη γλώσσα του τόπου όπου εκτελείται η διαδικαστική πράξη, ή τη γλώσσα που χρησιμοποιείται για την υποβολή ερωτήσεων.
4. Η κράτηση του κατηγορουμένου στο εξωτερικό μπορεί να μην έχει ως αποτέλεσμα την αναστολή ή την αναβολή της ακροαματικής διαδικασίας όταν η συμμετοχή στη διαδικασία είναι δυνατή μέσω οπτικοακουστικών συνδέσμων, σε περιπτώσεις στις οποίες ο κατηγορούμενος δεν συναινεί ή αρνείται να συμμετάσχει. Εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις του άρθρου 420-ter του κώδικα.

Η συμμετοχή των μαρτύρων ή των εμπειρογνομόνων σε ακροαματική διαδικασία μέσω οπτικοακουστικού συνδέσμου πραγματοποιείται βάσει των διαδικασιών και των όρων που προβλέπονται σε διεθνείς συμβάσεις. Το άρθρο 133-ter του κώδικα ισχύει κατ' αναλογία για όλες τα θέματα που δεν ρυθμίζονται ρητώς.

4. Τέλη που επιβάλλονται σε διαδικασίες αστικών και εμπορικών υποθέσεων

Βάσει του κανονισμού, η προϋπόθεση κοινοποίησης ισχύει μόνο για πληροφορίες που σχετίζονται με διαδικασίες που αναφέρονται στα παραρτήματα 1 και 2 του κανονισμού, ειδικότερα για τις διαδικασίες στις οποίες μπορεί να χρησιμοποιηθεί το ευρωπαϊκό σημείο ηλεκτρονικής πρόσβασης.

Ωστόσο, οι γενικοί κανόνες είναι αυτοί που καθορίζονται στα άρθρα 9 έως 18-bis του προεδρικού διατάγματος αριθ. 115, της 30ής Μαΐου 2002 (κωδικοποιημένος νόμος για τα δικαστικά έξοδα), καθώς και στο νομοθετικό διάταγμα αριθ. 116, της 27ης Μαΐου 2005, σχετικά με την «εφαρμογή της οδηγίας 2003/8/EK για βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη επί διασυνοριακών διαφορών μέσω της θέσπισης στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας στις διαφορές αυτές», με το οποίο εφαρμόζεται άλλη νομοθετική πράξη.

Στο ιταλικό δίκαιο, το προεδρικό διάταγμα αριθ. 115/2002 (ενοποιημένος νόμος για τα δικαστικά έξοδα) αποτελεί τη θεμελιώδη νομοθετική βάση για όλα τα δικαστικά έξοδα τα οποία, στο πλαίσιο διαφόρων υποθέσεων, πρέπει να αναλάβουν οι ιδιώτες ώστε να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη σε αστικές, εμπορικές και ποινικές υποθέσεις (εξαιρουμένων των περιπτώσεων νομικής συνδρομής· βλ. άρθρο 8 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα).

Συνεπώς, το εν λόγω προεδρικό διάταγμα περιέχει τους κανόνες και τις οδηγίες που πρέπει να δίνονται στους χρήστες για τους σκοπούς του κανονισμού (ΕΕ) 2023/2844, σχετικά με τα τέλη (ποσά δαπανών) που καταλογίζονται στον διάδικο που συμμετέχει σε δικαστικές διαδικασίες (ακόμα και διασυνοριακές) ενώπιον ενός εθνικού δικαστηρίου.

Συγκεκριμένα πρόκειται για τα εξής:

δικαστικό τέλος κατάθεσης (contributo unificato) — κατ' αποκοπή προκαταβολές από ιδιώτες στο δημόσιο ταμείο — έξοδα επίδοσης ή κοινοποίησης εγγράφων — τέλη για έκδοση αντιγράφων και πιστοποιητικών

5) τέλη καταχώρισης για τα έγγραφα που υπόκεινται σε καταχώριση (προεδρικό διάταγμα αριθ. 131 της 26ης Απριλίου 1986).

Τα δικαστικά τέλη κατάθεσης είναι καταβλητέα «για κάθε βαθμό δικαιοδοσίας στις αστικές διαδικασίες

—συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας αφερεγγυότητας και της εκούσιας δικαιοδοσίας— καθώς και στις διοικητικές και στις φορολογικές διαδικασίες, και ανέρχονται στα ποσά που καθορίζονται στο άρθρο 13 με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 10 (άρθρο 9 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα)· το τέλος πρέπει να καταβάλλεται από τον πρώτο διάδικο που προσφεύγει στο δικαστήριο, καταθέτει το εισαγωγικό δικόγραφο ή, στο πλαίσιο διαδικασίας αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, από τον διάδικο που ζητεί την εκχώρηση ή εκποίηση κατασχεθέντων περιουσιακών στοιχείων (άρθρο 14 παράγραφος 1 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα)· η αξία του αντικειμένου της διαφοράς που καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα πολιτικής δικονομίας, χωρίς να υπολογίζονται οι τόκοι, πρέπει να δηλώνεται συγκεκριμένα από τον διάδικο στο αίτημα του εισαγωγικού δικογράφου (άρθρο 14 παράγραφος 2 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα)· χωριστό δικαστικό τέλος κατάθεσης πρέπει να καταβάλλεται από τον διάδικο που ασκεί ανταπαίτηση ή προσφεύγει κατά συννεναγομένου/έτερου καθ' ου, ασκεί τριτανακοπή ή πρόσθετη ή κύρια παρέμβαση στη διαδικασία (άρθρο 14 παράγραφος 3 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα)· το αρχικό δικαστικό τέλος κατάθεσης πρέπει να συμπληρώνεται εάν η αξίωση τροποποιηθεί ή εάν προστεθεί άλλη αξίωση με αποτέλεσμα την αύξηση του αντικειμένου της διαφοράς (άρθρο 14 παράγραφος 3 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα). Εάν δεν ισχύουν ειδικοί κανόνες για συγκεκριμένες διαδικασίες, τα ποσά του δικαστικού τέλους κατάθεσης είναι αυτά που καθορίζονται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχεία α) έως ζ), σύμφωνα με την αξία του αντικειμένου της διαφοράς (δηλαδή, σύμφωνα με το ποσό της αξίωσης, ακόμα και σε περιπτώσεις που δεν καθορίζεται). Ωστόσο, αυτά τα ποσά μπορεί να είναι μεγαλύτερα ή μικρότερα σε περίπτωση συγκεκριμένης διαδικασίας· Ειδικότερα, τα ποσά αυξάνονται στην περίπτωση των εφέσεων («το δικαστικό τέλος κατάθεσης αυξάνεται κατά το ήμισυ»), σε διαδικασίες ενώπιον του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου («το δικαστικό τέλος κατάθεσης διπλασιάζεται») ή σε διαδικασίες στις οποίες επιλαμβάνονται ειδικευμένες συνθέσεις δικαστών που αναφέρονται στο νομοθετικό διάταγμα αριθ. 168 της 27ης Ιουνίου 2003 («το τέλος κατάθεσης διπλασιάζεται»). Επιπλέον, όσον αφορά τις διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης ακινήτων το δικαστικό τέλος κατάθεσης ανέρχεται σε 278,00 ευρώ· όσον αφορά τις λοιπές διαδικασίες εκτέλεσης, το τέλος κατάθεσης μειώνεται κατά το ήμισυ· όσον αφορά τις διαδικασίες αναγκαστικής εκτέλεσης κινητών περιουσιακών στοιχείων αξίας μικρότερης από 2 500 ευρώ, το τέλος κατάθεσης ανέρχεται σε 43,00 ευρώ· όσον αφορά τις διαδικασίες ανακοπής κατά πράξεων εκτέλεσης, το τέλος κατάθεσης ανέρχεται σε 168,00 ευρώ· το τέλος κατάθεσης μειώνεται κατά το ήμισυ για τις ειδικές διαδικασίες που αναφέρονται στον τόμο IV, τίτλος I του κώδικα πολιτικής δικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών ανακοπής κατά διαταγής πληρωμής και κατά αποφάσεων κήρυξης σε πτώχευση, καθώς και για τις ατομικές εργατικές διαφορές στον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα (εξαιρουμένων των διαφορών που τυγχάνουν πλήρους απαλλαγής)· όσον αφορά τις πτωχευτικές διαδικασίες οι οποίες καλύπτουν τη διαδικασία από την απόφαση κήρυξης της πτώχευσης έως την περάτωσή της, το τέλος κατάθεσης ανέρχεται σε 851,00 ευρώ· από την άλλη πλευρά, δεν οφείλεται τέλος κατάθεσης για αναγγελία απαίτησης σε διαδικασία πτώχευσης.

Στο εθνικό δίκαιο προβλέπονται ειδικές εξαιρέσεις βάσει του άρθρου 10 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα· πιο συγκεκριμένα, οι διαδικασίες ανακοπής και ασφαλιστικών μέτρων, ακόμα και κατά το στάδιο της εκτέλεσης, όσον αφορά την καταβολή διατροφής τέκνου, καθώς και κάθε άλλη διαδικασία που αφορά τέκνα, δεν υπόκεινται σε δικαστικό τέλος κατάθεσης· οι διαδικασίες σε υποθέσεις απαγόρευσης, κήρυξης ανικανότητας και διορισμού επιτρόπου (*amministratore di sostegno*) δεν υπόκεινται σε δικαστικό τέλος κατάθεσης καθώς και οι διαδικασίες για κήρυξη σε αφάνεια και τεκμαιρόμενο θάνατο και η διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας όσον αφορά τέκνα, πρόσωπα υπό απαγόρευση και πρόσωπα που έχουν κηρυχθεί ανίκανα προς δικαιοπραξία.

Οι κατ' αποκοπή προκαταβολές που καταβάλουν φυσικά πρόσωπα στο δημόσιο ταμείο σε αστικές διαδικασίες (άρθρο 30 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα) αποτελούνται από ένα πάγιο τέλος (27,00 ευρώ) που απαιτείται βάσει του άρθρου 30 του ως άνω νόμου, το οποίο καταβάλλεται από τον «πρώτο διάδικο που προσφεύγει στο δικαστήριο, καταθέτει το εισαγωγικό δικόγραφο ή, στο πλαίσιο διαδικασίας αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, από τον διάδικο που ζητεί την εκχώρηση ή εκποίηση των κατασχεθέντων περιουσιακών στοιχείων».

Τα τέλη για την επίδοση ή κοινοποίηση εγγράφων κατόπιν αιτήματος των διαδίκων (άρθρα 32 επ. του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα) αποτελούνται από τα έξοδα μετακίνησης και την αποζημίωση που καταβάλουν οι διάδικοι στους δικαστικούς επιμελητές στους οποίους έχουν ανατεθεί καθήκοντα επίδοσης/κοινοποίησης εγγράφων· το ποσό της ενιαίας αμοιβής (*diritto unico*) καθορίζεται στο άρθρο 34 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα, ενώ το ποσό της αποζημίωσης για τις μετακινήσεις αναφέρεται στο άρθρο 35 του ως άνω νόμου.

Εν αναμονή της θέσπισης του κανονισμού που προβλέπεται στο άρθρο 40 παράγραφος 1 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα, τα τέλη για έκδοση αντιγράφων και πιστοποιητικών διέπονται από τις διατάξεις του άρθρου 266 επ. του ως άνω νόμου· τα εν λόγω τέλη χρεώνονται για την έκδοση αντιγράφων των εγγράφων της δικογραφίας ή για την έκδοση πιστοποιητικών από τη γραμματεία του δικαστηρίου· σύμφωνα με το άρθρο 40 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα, το ποσό του τέλους έκδοσης αντιγράφων σε έντυπη μορφή είναι τουλάχιστον πενήντα τοις εκατό υψηλότερο από το τέλος έκδοσης ηλεκτρονικού αντιγράφου· σε κάθε περίπτωση, τα άτομα που είναι εξουσιοδοτημένα να έχουν πρόσβαση στον φάκελο δικογραφίας δεν οφείλουν τέλη για μη επικυρωμένο αντίγραφο που εκδίδεται από τον ηλεκτρονικό φάκελο δικογραφίας· τα ποσά των καταβλητέων τελών για την έκδοση αντιγράφων των εγγράφων της δικογραφίας, τα οποία δεν επικυρώνονται ως γνήσια αντίγραφα, καθορίζονται στον πίνακα του παραρτήματος 6 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα· τα ποσά των καταβλητέων τελών για την έκδοση επικυρωμένων γνήσιων αντιγράφων των εγγράφων καθορίζονται στον πίνακα του παραρτήματος 7 του ως άνω νόμου· τα ποσά των καταβλητέων τελών για την έκδοση αντιγράφων των εγγράφων σε μη έντυπη μορφή καθορίζονται στον πίνακα του παραρτήματος 8 του ως άνω νόμου· για την έκδοση αντιγράφων σε έντυπη μορφή εντός δύο ημερών, είτε επικυρωμένων ως γνήσιων αντιγράφων είτε όχι, το οφειλόμενο τέλος τριπλασιάζεται (άρθρο 270 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα)· τα τέλη έκδοσης αντιγράφων και πιστοποιητικών αναπροσαρμόζονται κάθε τρία έτη, με βάση τη μεταβολή του δείκτη τιμών καταναλωτή, που υπολογίζεται από το ιταλικό Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (στο εξής: ISTAT), για τις οικογένειες των χειρονακτικά εργαζομένων και των υπαλλήλων γραφείου κατά τα τρία προηγούμενα έτη, με πράξη του Υπουργείου Δικαιοσύνης σε συμφωνία με το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (άρθρο 247 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα)· επί του παρόντος, τα ποσά καθορίζονται στο διάταγμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης της 9ης Ιουλίου 2021 (το οποίο δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ιταλικής Δημοκρατίας αριθ. 184 της 3ης Αυγούστου 2021).

Τέλη καταχώρισης οφείλονται για δικαστικά έγγραφα και δικαστικές πράξεις που αναφέρονται ειδικά στο άρθρο 37 του προεδρικού διατάγματος αριθ. 131/1986 (κωδικοποιημένος νόμος για τα τέλη καταχώρισης), δηλαδή για «πράξεις της δικαστικής αρχής στο πλαίσιο αστικών διαφορών με τις οποίες ολοκληρώνεται το σύνολο ή μέρος της διαδικασίας», για «άμεσα εκτελεστές αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων», για «διαταγές εκτέλεσης διαιτητικών αποφάσεων και για αποφάσεις που κηρύσσουν την εκτελεστότητα αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων»· αυτές οι πράξεις υπόκεινται σε καταβολή τέλους ακόμη κι αν, κατά τον χρόνο καταχώρισης, έχουν ήδη προσβληθεί ή μπορούν ακόμη να προσβληθούν. Ωστόσο, το τέλος μπορεί να συμψηφιστεί ή να επιστραφεί εάν η πράξη εξαφανιστεί με τελεσίδικη απόφαση· εξωδικαστική επίλυση διαφορών στις οποίες η κρατική διοίκηση είναι διάδικος θεωρείται ότι ισοδυναμεί με τελεσίδικη απόφαση. Το ποσό του τέλους που επιβάλλεται στα δικαστικά έγγραφα που υπόκεινται σε καταχώριση καθορίζεται στο άρθρο 8 του πίνακα τιμών που προσαρτάται στον κωδικοποιημένο νόμο για τα τέλη καταχώρισης.

Οι παραπάνω ρυθμίσεις αναφοράς ισχύουν στις εξής περιπτώσεις:

- στις διασυνοριακές διαφορές που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 861/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκής διαδικασίας μικροδιαφορών· καθώς και στις διαφορές που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 805/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις·
- στις διαδικασίες αναγνώρισης, κήρυξης της εκτελεστότητας ή άρνησης της αναγνώρισης που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 606/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουνίου 2013, για την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις, στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 4/2009 του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2008, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και τη συνεργασία σε θέματα υποχρεώσεων διατροφής, στον κανονισμό (ΕΕ) 2016/1103 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2016, για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της διεθνούς δικαιοδοσίας, του εφαρμοστέου δικαίου και της αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε ζητήματα περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, στον κανονισμό (ΕΕ) 2016/1104

του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2016, για τη θέσπιση ενισχυμένης συνεργασίας στον τομέα της διεθνούς δικαιοδοσίας, του εφαρμοστέου δικαίου και της αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε ζητήματα περιουσιακών σχέσεων των καταχωρισμένων συντρόφων, στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1111 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2019, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας, και για τη διεθνή απαγωγή παιδιών·

- στις διαδικασίες σχετικά με την έκδοση, τη διόρθωση και την ανάκληση των αποσπασμάτων που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 4/2009 (βλ. παραπάνω), του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου και των βεβαιώσεων που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 650/2012 (βλ. παραπάνω), των πιστοποιητικών που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1215/2012 (βλ. παραπάνω), των πιστοποιητικών που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 606/2013 (βλ. παραπάνω), των βεβαιώσεων που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2016/1103 (βλ. παραπάνω), των βεβαιώσεων που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2016/1104 (βλ. παραπάνω), των πιστοποιητικών που προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2019/1111 (βλ. παραπάνω)·
- σε αναγγελίες απαίτησης από αλλοδαπό πιστωτή σε διαδικασία αφερεγγυότητας δυνάμει του άρθρου 53 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/848 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας·
- στην επικοινωνία φυσικών ή νομικών προσώπων ή των εκπροσώπων τους με τις κεντρικές αρχές δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 4/2009 (βλ. παραπάνω) και του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1111 (βλ. παραπάνω), ή με τις αρμόδιες αρχές δυνάμει του κεφαλαίου IV της οδηγίας 2003/8/ΕΚ του Συμβουλίου για βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη επί διασυνοριακών διαφορών μέσω της θέσπισης στοιχειωδών κοινών κανόνων σχετικά με το ευεργέτημα πενίας στις διαφορές αυτές.

Όσον αφορά τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 655/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής δέσμευσης λογαριασμού προς διευκόλυνση της διασυνοριακής είσπραξης οφειλών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, το άρθρο 13 παράγραφος 6-quinquies του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα περιέχει έναν ειδικό κανόνα με τον οποίο καθορίζονται τα ποσά των δικαστικών τελών κατάθεσης που πρέπει να καταβάλλονται για τις διάφορες διασυνοριακές διαφορές που καλύπτονται από τον κανονισμό της ΕΕ.

Πιο συγκεκριμένα, «για τις διαφορές που αναφέρονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 655/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, περί της διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής δέσμευσης λογαριασμού προς διευκόλυνση της διασυνοριακής είσπραξης οφειλών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ισχύουν τα ακόλουθα ποσά:

1. τα ποσά που καθορίζονται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο β) και παράγραφος 1-bis για τις διαδικασίες που προβλέπονται στα άρθρα 21 και 37 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 655/2014·
2. τα ποσά που καθορίζονται στο άρθρο 13 παράγραφος 3 για τις διαδικασίες που προβλέπονται στα άρθρα 8, 33 και 35 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 655/2014·
3. τα ποσά που καθορίζονται στο άρθρο 13 παράγραφος 1 για τις διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 34 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 655/2014·
4. τα ποσά που καθορίζονται στο άρθρο 13 παράγραφος 1-quinquies για τις διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 655/2014».

Αυτό ισχύει χωρίς να θίγεται η δυνατότητα λήψης νομικής συνδρομής από διάδικο με ανεπαρκή μέσα διαβίωσης, η οποία προβλέπεται και διέπεται από το τμήμα III του προεδρικού διατάγματος αριθ. 115/2002 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 24 παράγραφος 3 του Συντάγματος, στο οποίο προβλέπεται ότι «με τη λήψη κατάλληλων μέτρων διασφαλίζεται ότι τα άτομα με ανεπαρκή μέσα διαβίωσης διαθέτουν τα μέσα να διενεργούν πράξεις και να υποστηρίζουν τον εαυτό τους ενώπιον κάθε δικαστηρίου».

Πιο συγκεκριμένα, όπως ορίζεται στο Σύνταγμα, στο άρθρο 8 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα προβλέπεται ότι «1. Κάθε διάδικος καταβάλλει τα έξοδα για τις διαδικαστικές πράξεις που διενεργεί και για αυτές τις οποίες ζητεί και προκαταβάλλει τα έξοδα για τις πράξεις που απαιτούνται για τη διαδικασία εφόσον αυτό ορίζεται από τη νομοθεσία ή το δικαστήριο. 2. Εάν ο διάδικος δικαιούται νομική συνδρομή, τα έξοδα προκαταβάλλονται ή καταλογίζονται για μεταγενέστερη πληρωμή στο δημόσιο ταμείο, σύμφωνα με τις διατάξεις του μέρους III του παρόντος κωδικοποιημένου νόμου».

Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 74 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα προβλέπεται ότι «η νομική συνδρομή χορηγείται σε διαδικασία αστικών, διοικητικών, φορολογικών διαφορών, σε διαδικασία καταλογισμού,

καθώς και σε διαδικασία εκούσιας δικαιοδοσίας, για την υποστήριξη των πολιτών με ανεπαρκή μέσα διαβίωσης όταν οι αξιώσεις τους δεν είναι προδήλως αβάσιμες»· σύμφωνα με το άρθρο 75 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα, η πρόσβαση σε νομική συνδρομή είναι εφικτή σε κάθε βαθμό δικαιοδοσίας, σε κάθε στάδιο της δίκης και σε κάθε διαδικασία, είτε προκύπτει είτε είναι τυχαία, η οποία συνδέεται με οποιονδήποτε τρόπο με τη δίκη· οι ρυθμίσεις σχετικά με τη νομική συνδρομή ισχύουν επίσης, κατ' αναλογία, στο στάδιο της εκτέλεσης, στον δικαστικό έλεγχο, στην αναιρετική διαδικασία και την τριτανakoπή, καθώς και στη διαδικασία αίτησης έκδοσης μέτρων ασφάλειας ή προληπτικών μέτρων και σε διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου επιτήρησης (tribunale di sorveglianza), υπό την προϋπόθεση ότι το ενδιαφερόμενο πρόσωπο πρέπει ή έχει δικαίωμα να λάβει αρωγή από δικηγόρο ή πραγματογνώμονα.

Η νομική συνδρομή παρέχεται σε πολίτες με ανεπαρκή μέσα διαβίωσης (άρθρο 74 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα). Στο πλαίσιο της αστικής διαδικασίας, το δικαίωμα πολιτών σε νομική συνδρομή ισχύει επίσης για αλλοδαπούς με ανεπαρκή μέσα διαβίωσης που διαμένουν στην εθνική επικράτεια, ανιθαγενείς και μη κερδοσκοπικά νομικά πρόσωπα ή ενώσεις που δεν ασκούν οικονομικές δραστηριότητες (άρθρο 119 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα)· οι αιτούντες άσυλο δικαιούνται επίσης νομική συνδρομή εφόσον δεν έχουν επαρκή μέσα διαβίωσης, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951· αλλοδαπός υπήκοος στον οποίο επιδόθηκε/κοινοποιήθηκε απόφαση απέλασης μπορεί να επωφεληθεί από την παροχή νομικής συνδρομής στο δικαστήριο (άρθρο 142 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα). Σε περίπτωση διαδικασίας που αφορά την πτωχευτική περιουσία είναι δυνατή η εξασφάλιση νομικής συνδρομής εάν δεν υπάρχουν επαρκή περιουσιακά στοιχεία για να καλύψουν τα δικαστικά έξοδα. Αυτή η περίπτωση προβλέπεται στο άρθρο 144 του ως άνω νόμου στο οποίο ορίζονται τα εξής: «1. Σε διαδικασία που αφορά την πτωχευτική περιουσία, εάν ο εισηγητής δικαστής εκδώσει απόφαση με την οποία επιβεβαιώνεται η έλλειψη κεφαλαίων για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας, θεωρείται ότι υφίσταται δικαίωμα νομικής συνδρομής σε ό,τι αφορά την πτωχευτική περιουσία δυνάμει και στο πλαίσιο των κανόνων που καθορίζονται σε αυτό το μέρος του κωδικοποιημένου νόμου, εκτός από την περίπτωση που ισχύουν κανόνες που δεν συνάδουν με την παροχή νομικής συνδρομής».

Σύμφωνα με το άρθρο 76 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα «νομική συνδρομή μπορεί να παρασχεθεί σε κάθε πρόσωπο που διαθέτει φορολογητέο εισόδημα στο πλαίσιο της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων το οποίο δεν υπερβαίνει το ποσό των 12 838,01 ευρώ, όπως αποδεικνύεται από την πλέον πρόσφατη φορολογική δήλωση· στο άρθρο 77 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα προβλέπεται ότι το κατώτατο όριο εισοδήματος για πρόσβαση σε νομική συνδρομή προσαρμόζεται κάθε δύο έτη με βάση τις μεταβολές του δείκτη τιμών καταναλωτή που δημοσιεύονται από το ISTAT.

Σύμφωνα με το άρθρο 76 παράγραφος 4-quater του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα «ασυνόδευτοι αλλοδαποί ανήλικοι που συμμετέχουν υπό οποιαδήποτε ιδιότητα σε δικαστική διαδικασία έχουν το δικαίωμα να ενημερώνονται ότι μπορούν να ορίσουν δικηγόρο της επιλογής τους, μεταξύ άλλων και μέσω του επιτρόπου που έχει διοριστεί γι' αυτούς ή του προσώπου που ασκεί γονική μέριμνα βάσει του άρθρου 3 παράγραφος 1 του νόμου αριθ. 184 της 4ης Μαΐου 1983, όπως τροποποιήθηκε, και να λάβουν νομική συνδρομή σε κάθε στάδιο και βαθμό της διαδικασίας σύμφωνα με τη νομοθεσία που είναι σε ισχύ»· σύμφωνα με το άρθρο 76 παράγραφος 4-quater.1 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα «ανήλικα τέκνα ή οικονομικά εξαρτώμενα ενήλικα τέκνα τα οποία έμειναν ορφανά από έναν γονέα λόγω του ότι ο τελευταίος φονεύθηκε από τον/τη σύζυγό του, ακόμα και αν βρίσκονταν σε δικαστικό χωρισμό ή είχαν πάρει διαζύγιο, ή από τον/τη σύντροφο με σύμφωνο συμβίωσης, ακόμα και αν το σύμφωνο συμβίωσης είχε λήξει, ή από πρόσωπο που ήταν σε συναισθηματική και σταθερή σχέση συγκατοίκησης με το εν λόγω θύμα, δικαιούνται νομική συνδρομή, μεταξύ άλλων κατά παρέκκλιση από το ισχύον κατώτατο όριο εισοδήματος. Αυτή η κατά παρέκκλιση επιλεξιμότητα ισχύει για τη σχετική ποινική διαδικασία και για κάθε αστική διαδικασία που σχετίζεται με το αδίκημα, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης».

Για την εξασφάλιση νομικής συνδρομής, το πρόσωπο που τη δικαιούται πρέπει να υποβάλει αίτημα στον αρμόδιο δικηγορικό σύλλογο (άρθρο 78 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα)· το αίτημα μπορεί να υποβληθεί ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας αλλά πριν από την ολοκλήρωσή της· ο δικηγορικός σύλλογος (COA — Consiglio dell'Ordine degli Avvocati) που είναι κατά τόπο αρμόδιος (άρθρο 126 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα) αποφαινεται επί του αιτήματος, ωστόσο το δικαστήριο που εκδικάζει την υπόθεση λαμβάνει την οριστική απόφαση (άρθρο 136 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα).

Σύμφωνα με το άρθρο 99 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα, μπορεί να ασκηθεί έφεση κατά

της απορριπτικής απόφασης για την παροχή νομικής συνδρομής.

Σύμφωνα με το άρθρο 170 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα, είναι δυνατή η υποβολή προσφυγής κατά της πράξης ανάκλησης της χορήγησης νομικής συνδρομής.

Οι δικαιούχοι νομικής συνδρομής μπορούν να επιλέξουν τον δικηγόρο τους μεταξύ των δικηγόρων που έχουν εγγραφεί σε ειδικούς καταλόγους και απαλλάσσονται από όλα τα έξοδα της διαδικασίας (βλ. άρθρο 131 του κωδικοποιημένου νόμου για τα δικαστικά έξοδα).

Με άλλα λόγια, το κράτος καλύπτει τα έξοδα τα οποία διαφορετικά θα επωμιζόταν ο δικαιούχος της νομικής συνδρομής, όπως για παράδειγμα τις αμοιβές των δικηγόρων και των πραγματογνωμόνων, καθώς και άλλα έξοδα διαδικαστικής φύσης (μεταξύ άλλων, καταβολή του δικαστικού τέλους κατάθεσης σε αστική διαδικασία, τέλη έκδοσης αντιγράφων και πιστοποιητικών, κατ' αποκοπή προκαταβολές για επίδοση ή κοινοποίηση εγγράφων κατόπιν αιτήματος του δικαστηρίου).

5. Μέθοδοι ηλεκτρονικής πληρωμής

Ένας γενικός οδηγός για τις ηλεκτρονικές πληρωμές ([vademecum sui pagamenti telematici](#)) είναι δημοσιευμένος στη διαδικτυακή πύλη των υπηρεσιών τηλεματικής.

Αυτές οι μέθοδοι ηλεκτρονικής πληρωμής μπορούν επίσης να χρησιμοποιούνται από κατοίκους κρατών μελών της ΕΕ οι οποίοι δεν διαμένουν στην Ιταλία και δεν διαθέτουν σε αυτήν τη χώρα λογαριασμό σε τραπεζικό ίδρυμα ή ταχυδρομικό οργανισμό, καθώς στις εν λόγω ηλεκτρονικές πληρωμές μπορούν να έχουν πρόσβαση και «μη εγγεγραμμένοι» κάτοχοι πιστωτικών καρτών.

6. Κοινοποίηση σχετικά με την έγκαιρη χρήση του αποκεντρωμένου συστήματος ΤΠ

Επί του παρόντος, το ιταλικό δημόσιο δεν χρησιμοποιεί το αποκεντρωμένο σύστημα ΤΠ· ωστόσο, είναι σε εξέλιξη τεχνικές εργασίες για να καταστεί δυνατή —εντός ευλόγως σύντομου χρονικού διαστήματος και σε κάθε περίπτωση έως τις προθεσμίες που έχουν οριστεί από τον κανονισμό για κάθε περίπτωση— η χρήση του αποκεντρωμένου συστήματος για τις πράξεις που καλύπτει ο κανονισμός και αναφέρονται στο παράρτημα II σημείο 10 (οδηγία 2014/41/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις) και στο παράρτημα 1 σημείο 3 [κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1896/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση διαδικασίας ευρωπαϊκής διαταγής πληρωμής] και, για την εφαρμογή του άρθρου 25, όσον αφορά την πράξη που αναφέρεται στο παράρτημα I σημείο 10 [κανονισμός (ΕΕ) 2015/848 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας].

7. Κοινοποίηση σχετικά με την έγκαιρη χρήση βιντεοδιάσκεψης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις

Η Ιταλία θα αξιολογήσει τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 5 σχετικά με τη χρήση βιντεοδιάσκεψης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις εντός των προθεσμιών που προβλέπονται στον κανονισμό, σύμφωνα με τις διαδικασίες που περιγράφονται παραπάνω, μολονότι έχει θέσει ήδη σε εφαρμογή κατάλληλα συστήματα βιντεοδιάσκεψης τα οποία έχουν τα χαρακτηριστικά που περιγράφονται στις προηγούμενες παραγράφους και επί του παρόντος συνάδουν πλήρως με τις διατάξεις του εθνικού δικαίου.

8. Κοινοποίηση σχετικά με την έγκαιρη χρήση βιντεοδιάσκεψης σε ποινικές υποθέσεις

Η Ιταλία θα αξιολογήσει τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 6 σχετικά με τη χρήση βιντεοδιάσκεψης σε ποινικές υποθέσεις εντός των προθεσμιών που προβλέπονται στον κανονισμό, σύμφωνα με τις διαδικασίες που περιγράφονται παραπάνω, μολονότι έχει θέσει ήδη σε εφαρμογή κατάλληλα συστήματα βιντεοδιάσκεψης τα οποία έχουν τα χαρακτηριστικά που περιγράφονται στις προηγούμενες παραγράφους και επί του παρόντος συνάδουν πλήρως με τις διατάξεις του εθνικού δικαίου.

■ Τελευταία επικαιροποίηση: 09/04/2026

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται το εκάστοτε κράτος μέλος. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία ευθύνη όσον αφορά τις πληροφορίες ή τα στοιχεία που περιλαμβάνονται ή για τα οποία γίνεται λόγος στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.